

ייצור עציצי תאנה נושאי פרי

דוח לשנת 2007

זיוה גלעד, פיני סריג, אבי סטרומזה, מאיר אחיעם – מו"פ בקעת הירדן
אליעזר שפיגל - משרד החקלאות, שה"מ.

מבוא

בשנים האחרונות פותחה במו"פ בקעת הירדן טכניקה אופטימלית לייצור צמחי תאנה נושאי פרי.

תאנה – (משפחת התותיים – Moraceae):

בשוק ידועים שני מוצרים שונים של עציצי תאנה :

- א. מוצר נמוך: צמח בעל 2-3 ענפים בגובה 25-35 ס"מ. הצמח נושא 3-5 פירות בקוטר מינימלי של 2 ס"מ ומגודל בעציץ בקוטר של 12 ס"מ.
- ב. מוצר גבוה: צמח בעל גזע באורך של 50 ס"מ לפחות, כשבשליש העליון ישנם 2-3 ענפים באורך של 15-20 ס"מ. הצמח נושא 4-7 פירות, וגדל בעציץ בקוטר של 17 ס"מ. (קטלוג צח"ר).

במסגרת המחקר שבוצע על ידינו בשנים 1999-2001 נמצא כי הזן המתאים יותר לשמש לגידול כעציץ הוא הזן "בידאן" הודות להיותו זן בעל עלים קטנים ופרי קיצי המופיע מוקדם ומשחיר עם ההבשלה. במחקר הנ"ל התמקדנו בעיקר במציאת טכניקה לעיצוב העציץ. נמצא, שכדי לעצור את הגידול הוגטטיבי ולהשאיר את הצמח בגודל הרצוי יש להגמיע את העציץ ב- 50 סמ"ק תמיסה המכילה 50 ח"מ מגייק כאשר הענפים מגיעים לאורך של 10 עד 15 ס"מ. בכל הניסויים הקודמים קיבלנו עציץ מוכן למכירה בתחילת חודש מאי. בדיקת השוק מצביעה כי יש צורך להקדים את תחילת השיווק לחודשים

פברואר מרץ, בהם קיימת דרישה גבוהה יותר לעציצים. כמו כן, הפדיון ממכירת עציצים בחודשים פברואר מרץ גבוהה יותר. בניסויים שבוצעו במטרה לקבל עציץ מתאים לשיווק מוקדם, נתקלנו בבעיה של הפחתה במספר הפירות לעציץ עד מצב של עציץ ללא פרי כלל, מוצר ללא פירות אינו בר מכירה. בעונה 2007 התמקדנו בניסויים במטרה לקבל עציץ לשיווק בתקופה מוקדמת מרץ אפריל מבלי שנפגע בפוטנציאל מספר הפירות.

שיטות וחומרים:

הזן בידאן

עציצים גודל 12, מצע קוקוס: טוף 90:10. השקיה בטפטפות עציץ 1.5 ל'. העציצים הוצבו בבית צמיחה מכוסה פוליאתילן. נינוס ע"י תמיסת מגייק 50 ח"מ, 50 סמ"ק לעציץ, כאשר אורך התפרצויות ענפים כ-15 ס"מ.

1. השפעת מועד קטיף הייחורים והכנת העציץ.

טיפולים: 1. 3/12/06 הורדת ייחורים ונעיצתם

2. 7/1/07 הורדת ייחורים ונעיצתם

לכל טיפול 25 עציצים.

2. השפעת הכמנה של הייחור.

הכמנה - טבילת ייחורים בהורמון השרשה, בהמשך, שמירת ייחורים במצע לח בטמפרטורת מצע מבוקרת - 22 מ"צ. נעיצת הייחור בעציץ התבצעה לאחר שנראה קלוס+ התחלה מינימאלית של שורש ע"ג הייחור.

טיפולים: 1. 3/12/06 הורדת ייחורים, הכמנה, נעיצת ייחורים בעציץ - 25/12/06

2. 7/1/07 הורדת ייחורים, הכמנה, נעיצת ייחורים בעציץ - 30/1/07

לכל טיפול 25 עציצים.

3. השפעת מקור הייחור.

ב- 7/1/07 נלקחו ענפים ממטע אם בתחנת הניסיונות במטרה לייצר ייחורים.

כל ענף חולק לשלושה מקטעים.

1. קודקוד הענף.

2. אמצע הענף.

3. חלק תחתון של הענף.

הייחורים נטבלו בהורמון השרשה וננעצו מיידית בעציצים.

תוצאות

1. השפעת מועד קטיף הייחורים והכנת העציץ.

ב-29/4/07 בוצעה הערכת העציצים, בכל עציץ נספרו מספר הענפים שפרצו ומספר הפירות לעציץ. ייצור מוקדם של עציצים פגע במספר הפירות לעציץ.

מספר פירות לעציץ	מספר פריצות לעציץ	תאריך הורדת ייחור ונעיצתו
0.28 A	1.84 A	3/12/07
2.68 B	2.32 A	7/1/07

2. השפעת הכמנה של הייחור.

בכל מועד הכנת ייחורים 25 ייחורים ננעצו מיידית בעציץ ו-25 ייחורים עברו הכמנה במשך שלושה שבועות עד פריצת שורשים ראשונית. טבלה 2 מסכמת את השפעת מועד הורדת הייחור וטיפול מקדים על פוטנציאל מספר הפריצות ומספר הפירות לעציץ. מועד מאוחר של הורדת הייחור והכנת העציץ השפיע על יצירת יותר פירות לעציץ, יש יתרון לא מובהק כאשר בוצעה הכמנה על מספר הפריצות שהתקבלו לכל עציץ. גורם שחשוב לגבי מופע סופי של העציץ.

טבלה 2:

הכנת ייחורים 7/1/07		הכנת ייחורים 3/12/06		
הכמנה העברה לעציץ 30/1/07	נעיצה מיידית	הכמנה העברה לעציץ 24/12/06	נעיצה מיידית	
2.60 AB	2.32 AB	2.08 AB	1.84 B	מספר פריצות לעציץ
2.48 A	2.68 A	0.4 B	0.3 B	מספר פירות לעציץ

*אותיות שונות בשורה, ההבדל מובהק ברמה של 5%

3. השפעת מקור הייחור

ענף אם חולק לשלושה מקטעים. הייחורים ננעצו מיידית בעציץ ולא עברו הכמנה

1. תחתון (קרוב לגזע)

2. אמצע

3. קודקוד.

התוצאות המוצגות בטבלה 3 מוכיחות בברור כי יש חשיבות למקור הייחור. ייחור שנלקח מקטע תחתון של הענף הינו בעל פוטנציאל מכסימלי לייצר עציץ אופטימאלי.

טבלה 3 : השפעת מקור הייחור על מרכיבי איכות של עציץ מוגמר

סוג ייחור	מספר פירות לעציץ	אחוז עציצים נושאי פרי	% עציצים פחות מ-3 פירות	אחוז עציצים יותר מ-3 פירות
תחתון	5.93 A	93.3	15.4	84.6
אמצע	3.73 B	73.3	16.7	83.3
קודקוד	1.60 C	53.3	75.0	25.0
ללא מיון	2.68 BC	68.0	52.9	47.0

- אותיות שונות בעמודה ההבדל מובהק ברמה של 5%

סכום

הורדת ייחורים מוקדמת פוגעת בפוטנציאל איכות של עציץ תאנה נושא פרי - פחות ענפים לעציץ ועציץ מוגמר כמעט ללא פרי. ניתן לשפר את התוצאות ע"י הכמנה, אבל עדיין אנו נתקלים בבעיה משמעותית של מספר הפירות לעציץ.

הניסוי השני השפעת מקור הייחור מראה בברור כי שימוש בייחורים מהחלק התחתון של הענף (ייחור מעוצה יותר) שיפרה מאד את רכיבי האיכות של המוצר, יותר ענפים לעציץ ויותר פירות בצורה מובהקת. נכון שניסוי זה בוצע רק במועד השני, אבל הערכתי ניתן להקדים את תהליך ייצור העציץ מבלי לפגוע בצורה משמעותית במספר הפירות ע"י מיון ושימוש בייחורים מחלקו התחתון של הענף בלבד.